

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2011

Marking Scheme

Finnish

Higher Level

VASTAUKSET

I Tehtävä: Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

- a. Kiinnittyminen/leimautuminen lapseen = prosessi/tapahtumaketju, jonka aikana hormonit vaikuttavat vanhemmissa siten, että nämä haluavat hoitaa vauvaansa, vaikka se olisi kuinka raskasta **1p**
- b. Hoivavietti = inhimillinen ominaisuus, halu hoitaa, joka saa meidät pitämään huolta jälkeläisistämme, mutta myös lemmikeistämme. Hoivavietin herättää esim. vauvan/koiran ulkonäkö. **1p**
- c. Rakastumisen alkuhuuma = voimakas tunne rakastumisen alkuvaiheessa, jolloin ”sammakkokin näyttää prinssiltä” ja kaikki ”vaaleanpunaiselta”. **1p**
- d. Lähteä lätkimään = lähteä, poistua, karata paikalta **1p**
- e. Jalostettu seurakoira = pienikokoinen ja söpö (vauvannaamainen) koirarotu **1p**

2. Millaisessa mielentilassa tuoreet vanhemmat ovat heti lapsen saatuaan ja miksi?

Perustele vastauksesi tekstin avulla. Ihan kuin vanhemmat olisivat eläneet jonkinlaisessa miellyttävässä sumussa pari ensimmäistä vuotta lapsen syntymän jälkeen. ”Elämässä on kaksi tällaista idealisoinnin vaihetta, jotka hiukan muistuttavat toisiaan. Toinen on rakastumisen alkuhuuma, toinen on vauvaan kiinnittyminen.”Hullaantumisen perusta on evoluutio-psykologinen. On tärkeää saada geneettisiä jälkeläisiä, mutta tarvitaan myös kemiallista oksitosiinin aiheuttamaa hullaantumista, jotta kiinnittyminen onnistuu. **5p**

3. Olemme harvoin tyytyväisiä omaan ulkonäköömme, mutta pidämme kauniina vauvaamme, joka ulkoisesti muistuttaa meitä. Miksi? Perustele vastauksesi tekstin avulla.

Mukana on itsekeskeisyyttä: ”On tehty kokeita, joissa vieraan ihmisen kuvaan on lisätty koehenkilön omia kasvonpiirteitä, jolloin kuvaa on pidetty puoleensavetävämpänä ja luotettavampana”(Rantala). Hoivavietti tai ainakin pieni sokeus omalle jälkikasvulle on tyyppillistä lapsen syntymän jälkeen. Vietti kulkee käsi kädessä oksitosiini-hormonin kanssa ja saa maailman näyttämään hyvältä. **5p**

4. Millaiset asiat vaikuttavat tekstin mukaan isovanhempien ja lasten sekä lastenlasten suhteisiin? Isovanhempien hullaantuminen lapsenlapsiinsa kun on kehitysoopin näkökulmasta sitä, että omia genejä tuupitaan eteenpäin. Välillä jopa epäreilusti. ”Isovanhemmat auttavat yleensä sitä enemmän, mitä enemmän lapsenlapset näyttävät omilta lapsilta. He myös hoitavat usein mieluummin tyttären kuin pojan lapsia. Tyttären lapsihan on väkisin omaa sukua, mutta pojan lapsista ei voi olla ihan varma”, Rantala sanoo. **5p**

5. Mitä tekstin mukaan on hullaantumisen ja sokean rakastumisen taustalla? Hullaantumisen perusta on evoluutio-psykologinen. Se on vaistomaista. Vauva esimerkiksi manipuloi vanhempansa hoitamaan itseään (ulkonäkö). Oksitosiinilla on osansa rakastumisessa. Myös hajut merkitsevät. **5p**

6. Millaista manipulointia liittyy lasten, vanhempien ja lähisuvun suhteisiin tekstin mukaan?

On todettu, että äidin puolen suku tapaa vakuutella, että lapsi on isän näköinen. Sekin on manipulointia. Äitikin sanoo yleensä lasta isän näköiseksi ja yrittää etsiä yhteisiä piirteitä. Mutta ehkä se johtuu siitä, että lapsi on isän näköinen? Ehkä. Lapsi muistuttaa ensimmäisen ikävuoden enemmän isäänsä kuin äitiään. Kenties kaiken takana on se, että herätetään isän hoivavietti. On myös havaittu, että lapsen ulkonäön samankaltaisuus isän ulkomuodon kanssa lisää isän panostusta perheeseen. **5p**

II Tehtävä:

30p

Kirjoita suunnilleen 100 sanan mittainen oma kommenttisi tekstin väitteeseen:

”Investointi vanhemmuuteen on niin vaivalloinen ja isotöinen asia, että ellei sokeaa rakastumista olisi, koko homma jäisi.

- Hyvän vastauksen aineksia:
- mitä vanhemmuus on – läsnäoloa, hoivaa, rakkautta, taloudellista turvaa, kasvattamista
- kiinnittyminen lapseen tapahtuu varhaisessa vaiheessa – tärkeät 3kk ja 3v
- vauva-ajan ja lapsuuden merkitys myöhemmille elämänvaiheille
- luonto huolehtii osasta: kiinnittyminen on myös biologialla, oksitosiinihormoni erittyy = ”vaistomainen rakkaus”
- ihminen siirtää huolehtimisen malleja eteenpäin = evoluutio
- varhaisen vuorovaikutuksen ongelmat näkyvät myöhemmin

III Tehtävä:

40p

Kirjoita suunnilleen 300 sanan aine. Valitse aiheeksi **toinen** näistä:

a. ”Veri on vettä sakeampaa”. Ota kantaa sanontaan.

b. ”Useimmat kansat ovat juuri niin onnellisia kuin ne päättävät olla”.

(Abraham Lincoln, USA:n 16. presidentti 1809-1865)

